

ДЕЯКІ ВПРАВИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО УСНОГО МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ «МАГІСТР» У НЕЛІНГВІСТИЧНІЙ МАГІСТРАТУРІ

У статті розглядаються питання розробки системи вправ для навчання усного іношомовного мовлення здобувачами вищої освіти в нелінгвістичній магістратурі. Основна увага в праці приділена створенню та застосуванню ситуативних вправ, які сприяють продовженню формування комунікативних умінь здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр», що здійснюється на основі відібраних мовленнєвих ситуацій, створених за допомогою візуальних або вербальних засобів, з використанням рольових ігор тощо. Визначено низку певних вимог до розробки та організації вправ, а також характерні особливості та позитивні аспекти ситуативних вправ. Наголошено на підвищенні пізнавальної активності здобувачів, їх активній розумовій і практичній діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом як результат застосування ситуативних вправ у процесі навчання.

Ключові слова: нелінгвістична магістратура, іноземна мова, усне мовлення, мовленнєва ситуація, вправа, ситуативна вправа, магістр, здобувач вищої освіти, комунікативний підхід, комунікативна компетенція.

Майбутні магістри в будь-якій сфері діяльності повинні володіти високим рівнем загальної та науково-дослідницької культури, бути професійно компетентними, спроможними на самоосвіту, самовдосконалення, креативними, відповідальними, соціально зрілими, конкурентоспроможними на національному та європейському ринках праці, бути здатними до діяльності в умовах, що постійно змінюються, вміти критично мислити, володіти іноземними мовами на рівні, що забезпечує професійну діяльність в іношомовному середовищі. У документах Болонського процесу визначені ключові вміння та навички, які повинен мати здобувач вищої освіти: спілкування рідною мовою, спілкування іноземними мовами, математичні навички, навички в галузі інформатики, уміння навчатися, міжособистісні, міжкультурні навички, ділові якості, культурна експресія [7]. Про зростання ролі іноземної мови у підготовці майбутніх магістрів в нелінгвістичній магістратурі свідчить також той факт, що обов'язковою умовою поступлення в магістратуру є вступний іспит з іноземної мови або наявність міжнародного сертифікату, що підтверджує володіння іноземною мовою. Підвищення рівня іношомовної грамотності – один із важелів прискорення соціально-економічного, політичного та культурного розвитку країни. Основна мета дисципліни «Ділова іноземна мова» для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» – формування комунікативної компетентності у сфері ділового спілкування (тобто інтегративної властивості особистості, що забезпечує можливість ефективного спілкування іноземною мовою в діловій сфері) в усній і писемній формах, розвиток культури ділового спілкування майбутніх фахівців. Навчання ділової іноземної мови в нелінгвістичній магістратурі передбачає розвиток, перш за все, самостійності здобувача, його творчої активності та особистої відповідальності за результати навчання.

Різними аспектами проблеми комунікативного підходу до навчання іноземної мови займалися І. Бім, В. Бухбіндер, І. Зимня, О. Карп'юк, Я. Колкер, О. Леонтьєв, М. Ляховицький, Е. Малико, Л. Малишевська, Ю. Пассов, І. Плужник, Г. Рогова, В. Скалкін, Н. Складенко, А. Старков, І. Сусов, С. Шатілов, Е. Шубін, G. Brumfit, J. Harmer, K. Johnson, W. Littlewood, K. Morrow, A. Wesley, G. Widdowson та інші. Питання усного мовлення досліджували такі науковці, як Н. Андронкіна, О. Безлюдний, Г. Борецька, О. Галаніна, Л. Гапоненко, О. Гойхман, А. Завірюха, І. Зимня, М. Куїмова, О. Леонтьєв, Т. Надеїна, Т. Поспелова, В. Скалкін, Н. Складенко, Н. Солов'єва, В. Тарасенко, Б. Тарнопольський, С. Хаміцева, M. Dakowska, J. Harmer, R. Johnson, T. Kuivamäki, M. McCarthy, K. Morrow, A. O'Keeffe, S. Thornbury та інші. Такі науковці, як І. Бім, О. Большакова, Н. Гез, І. Грузинська, П. Гурвіч, Л. Ємельянова, Б. Лапідус, А. Мірзаян, Ю. Пассов, І. Рахманов, І. Самойлюкевич, В. Скалкін, О. Тарнопольський, С. Тітов, С. Шатілов, V. Benson, B. Coffey, T. Hutchison, C. Kennedy, M. Parrot, P. Stevens, A. Waters та інші, аналізували проблему складання вправ для навчання професійного та ділового монологічного та діалогічного мовлення школярів і здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей. Проте певні аспекти проблеми комунікативного підходу до навчання іноземної мови та усного мовлення, використання активних методів навчання, розробки системи вправ ще не отримали необхідного обґрунтування та однозначного вирішення, зокрема питання, що стосуються навчання усного мовлення здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «магістр» у нелінгвістичній магістратурі. Навчання здобувачів навичок та вмінь говоріння та аудіювання є важливою

основою для розвитку професійної іншомовної комунікативної компетенції. Із чотирьох видів мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо та усне мовлення) саме усне мовлення видається найважчим для опанування, оскільки вимагає розвиток умінь розпізнання мовлення та його породження, що передбачає хорошу правильну вимову, використання відповідних граматичних форм і словника, а також логічну послідовність інформації та організацію дискурсу [9]. Усне мовлення як мета навчання є засобом спілкування, за допомогою якого відбувається отримання інформації при аудіюванні, передача інформації при говорінні, обмін інформації під час бесіди, обговорення тощо. Як засіб навчання усне мовлення пов'язане з методами ознайомлення, тренування та розширення мовних знань та знань реалій мови, яка вивчається, коли увага того, хто навчається, спрямована на те, що необхідно говорити, як говорити, як необхідно сказати в тій чи іншій ситуації, яку граматичну форму, слово чи словосполучення вжити тощо. Основними вимогами до усного ділового спілкування є чіткість, однозначність у формулюванні думки, логічність, смислова точність, звідси – небагатослівність мовлення, вдалий порядок слів, різноманітність мовних засобів (багатство лексики в активному словниковому запасі слів людини), ефективність мовлення, доречність та доцільність, милозвучність, виразність дикції, відповідність між темпом мовлення, силою голосу, з одного боку, та ситуацією мовлення, з другого [3, с. 252-253]. Навчання іншомовного усного мовлення передбачає формування таких навичок, як вміння описово виражати поняття, вміння перефразувати, спрощувати речення тексту для переказу, вживання синонімів, висловлення своєї точки зору, оцінку прослуханого чи прочитаного тощо.

Усе навчання іноземної мови в нелінгвістичній магістратурі повинно бути комунікативно спрямованим. Комунікативна методика викладання іноземних мов характеризується тим, що на перший план виходить спілкування, діалогічне мовлення, спонтанне мовлення, тобто основний акцент ставиться на реальне спілкування [4, с. 134]. Комунікативна компетентність є одним із основних показників оцінки кадрів. Специфіка заняття з іноземної мови зумовлена особливостями цього навчального предмета, серед яких основною є те, що іноземна мова, як і будь-яка мова, є засобом формування, формулювання та вираження думки. Мета практичних занять – підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення вмінь і навичок, розвиток наукового мислення і мовлення студентів, прийняття самостійних рішень у різних ділових і професійних ситуаціях [6, с. 24]. Ефективність сигматичної і контрольованої мовленнєвої практики здобувачів залежить від багатьох факторів: від форм і прийомів організації навчального процесу, від змісту мовленнєвого матеріалу та видів вправ, від правильно визначених функцій самостійної роботи здобувачів, від ступеня використання технічних засобів навчання тощо, від інтересу та мотивації навчання іноземної мови здобувачем.

Відповідно до програми з іноземної мови для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр», складеної з урахуванням принципів компетентнісного, особистісно орієнтованого та комунікативного підходів у навчанні, навчання іноземної мови повинно концентруватися на вдосконаленні навчання видів мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, аудіювання та письма), що зводиться до формування комунікативної мовленнєвої компетенції у цих видах, яка складається з лінгвістичних компетенцій (лексичні, фонологічні, синтаксичні знання і вміння), соціолінгвістичних компетенцій (соціокультурні умови користування мовою), прагматичних компетенцій (функціональне вживання лінгвістичних засобів: продукування мовних функцій, актів мовлення тощо). Саме через таку компетенцію здійснюється мовленнєва комунікація. Таким чином, курс іноземної мови в нелінгвістичній магістратурі має комунікативно орієнтований характер, що передбачає розвиток мовної та комунікативної компетенції, необхідної для кваліфікованої інформаційної, виробничої та наукової роботи майбутніх магістрів.

Вважаємо, що здобувачі вищої освіти освітнього рівня «магістр» під час навчання в бакалавраті подолали основні труднощі оволодіння навичками усного мовлення, усвідомили свої мовленнєві можливості, навчилися комбінувати мовний матеріал, який вивчали раніше, без підготовки в часі, володіють досить багатим словниковим запасом, механізмом побудови синтаксичних конструкцій, фонетичними навичками та вміннями, мають певний життєвий досвід, володіють знаннями та інформацією з багатьох галузей діяльності тощо. Тому навчальний процес повинен включати в себе лише повторення мовних правил, які здобувачі вищої освіти вивчали в курсі іноземної мови в бакалавраті, якщо в цьому буде необхідність, збагачення словникового запасу, що стосується тем, пов'язаних з діловим мовленням, збагачення та розширення країнознавчих та лінгвокраїнознавчих знань та мовленнєвого етикету. Звичайно, невелика кількість годин, що відводиться на курс ділової іноземної мови для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» (30-32 год.), недостатня для вирішення певної кількості навчальних задач по оволодінню іноземною мовою, які вимагають від здобувачів активного використання значної кількості лексичного матеріалу, зокрема в усному мовленні. Окрім цього необхідно враховувати ще країнознавчу, культурологічну інформацію та повторення деяких граматичних явищ. Все це вимагає пошуку нових підходів до організації процесу навчання, нових прийомів, форм і методів навчання, зокрема створення комплексу вправ, спрямованих на розвиток комунікативних і творчих здібностей здобувачів, активізацію їх мовленнєво-розумової діяльності, розвиток відповідних умінь мовлення в монологічній та діалогічній формах та вміння сприйняття іншомовного мовлення на слух, ефективну організацію їх самостійної роботи, реалізацію індивідуальних проектів тощо.

Тому однією з передумов ефективного навчання ділової іноземної мови здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» у нелінгвістичній магістратурі є раціонально побудована система вправ, що уможливорює організацію системи навчання, досягнення мети навчання, яка полягає у формуванні в них

комунікативної компетенції у сфері ділового спілкування, здатність до іншомовного спілкування, необхідної для міжкультурного комунікації. Вони повинні бути спроможними розуміти та створювати іншомовні висловлювання у відповідності з конкретною ситуацією спілкування, у нашому випадку діловою, мовленнєвою задачею і комунікативним наміром. Для формування навичок мовлення необхідно використовувати спеціальні вправи та завдання, призначені в кінцевому рахунку сформувати та відшліфувати здатність орієнтуватися в природних ситуаціях спілкування. Вони є важливим компонентом курсу навчання [1, с. 278]. Вправа – організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їх удосконалення. А система чи комплекс вправ – це сукупність необхідних типів, видів і різновидів вправ, які виконуються в такій послідовності і в такій кількості, що враховують закономірності формування умінь і навичок у різних видах мовленнєвої діяльності і їх взаємодії та забезпечують максимально високий рівень оволодіння іноземною мовою в заданих умовах [8, с. 80]. Ці вправи повинні ґрунтуватися на засвоєному та відпрацьованому здобувачами мовному матеріалі, щоб під час мовлення основна увага була приділена змісту; вони повинні бути адекватними визначеній меті та умовам її досягнення; відповідати характерові навичок та умінь, що формуються та розвиваються, психологічним та лінгвістичним особливостям засвоєння. До вправ, спрямованих на розвиток і удосконалення навичок та умінь усного мовлення та які наближені своїм змістом до реальних комунікативних дій, можна віднести завдання на здогадку, на заповнення інформаційних лакун, на ранжування інформації, рольові гри, дискусію, бесіду, проектну роботу, усне повідомлення, діалогічне мовлення. Серед вимог до вправ, на думку А. Леонтєва, Ю. Пасова, Н. Склярєнко, можна виділити такі: комунікативна спрямованість, вмотивованість мовленнєвих дій здобувачів вищої освіти, створення навчально-комунікативної ситуації у завданні до вправ, професійна або ділова спрямованість, культурологічна (соціокультурна) спрямованість.

При розробці системи вправ для формування та удосконалення мовленнєвих навичок ділової іноземної мови для ефективного оволодіння іншомовним усним мовленням необхідно брати до уваги певні фактори, серед яких можна виділити загальнопедагогічні (особистість викладача), методичні (методи, прийоми, форми організації навчання, добору та організації матеріалів навчання тощо), загальнопсихологічні (мотивація навчання, особистісний смисл навчання для здобувачів вищої освіти, очікувані результати тощо) та індивідуально-психологічні (мовна та мовленнєва здібність здобувача вищої освіти). Необхідно також пам'ятати про основні функції іншомовного спілкування – пізнавальну (залучає до пошуку фактологічної інформації, до розширення знань), регулятивну (залучає до соціального досвіду, спонукає до аналогічних або інших дій), ціннісно-орієнтаційну (впливає на емоційну сферу) та конвенціональну (мовленнєвий етикет), які сприяють формуванню здатності здійснювати основні функції спілкування, всебічному розвитку особистості (мислення, пам'яті, рис характеру, розширенню загальноосвітнього світогляду, пізнавальної активності тощо), культури спілкування.

Якщо кінцевою практичною метою навчання є іншомовне усне спілкування, варто виділити деякий мінімум узагальнених типів комунікативних завдань і конкретизувати їх у залежності від мовленнєвого продукту, який планується отримати. До деяких вимог до розробки та організації вправ можна віднести: вільне варіювання вправ, їх доповнення та розширення може здійснюватися з урахуванням конкретних умов і потреб індивідуального підходу, індивідуальних особливостей здобувачів; вправи повинні бути розроблені таким чином, щоб практично всі здобувачі були залучені до процесу навчання, до мовленнєвого спілкування, незалежно від їх успішності та рівня володіння іноземною мовою. При навчанні усного мовлення основним завданням є збільшення часу мовлення. Цього можна досягти раціонально використовуючи фронтальну, групову, парну та індивідуальну форми навчальної роботи. Необхідно адаптувати рівень вимог до рівня реальних результатів, які можна очікувати, реальних можливостей здобувачів; тематика вправ і її зміст не повинні виходити за рамки знань, досвіду та інтересів здобувачів; повинні використовуватися різні види вправ: усні та писемні, одномовні вправи та двомовні вправи (наприклад, на переклад), вправи на імітацію за зразком та утворення аналогій, виконання вправ із зміною її змісту тощо, при виконанні вправ (наприклад, вправи, побудовані на основі діалогічних едностей; діалогічні ситуативно-тематичні вправи; вільний переказ; лексичні вправи з елементами змагання, трансформації, доповнення, підстановки, розширення тощо) повинні враховуватися умови взаємодії здобувачів один з одним, при цьому реалізується індивідуальний підхід, можливість контролю одних здобувачів іншими, стимулювання навчальної діяльності, її управління; вправи повинні являти собою мовленнєво-розумову задачу, забезпечувати природну ситуативність, її новизну, ініціативність мовця, постійне комбінування мовленнєвого матеріалу; важливе забезпечення зв'язку вправи із загальним контекстом діяльності здобувача; вправи повинні бути спрямовані на забезпечення зв'язного висловлювання, що може відрізнятися від реальної мовленнєвої діяльності лише відсутністю автоматизму при вживанні мовних явищ, які відпрацьовуються, на забезпечення активізації мовних явищ у рамках мікроконтексту та на вирішення складних розумових завдань, наприклад, під час обговорення, дискусії, бесіди, діалогу тощо.

До ефективних завдань, що стосуються мовлення, відносяться ті, виконуючи які здобувачі багато говорять; кожний здобувач має можливість взяти участь у бесіді, діалозі, дискусії тощо, тобто реалізується рівна участь кожного; існує висока мотивація, оскільки здобувачам цікава тема розмови і їм є що сказати; мова є доступного рівня, здобувачі висловлюють свої думки їм зрозумілою мовою, на доступному рівні [10]. Сюди можна додати ще умови, що забезпечують спільну роботу здобувачів,

використання автентичних матеріалів та завдань, наявність спільних знань; забезпечення відповідною лексикою та граматикую заздалегідь, які здобувачі будуть використовувати під час мовленнєвої діяльності; заохочення здобувачів до мовлення, використання таких запитань, як *In you opinion, how did it happen? What conclusion can you come to? What are your further activities? What would you ask in that case? What do you mean? Etc.*; намагання не переривати мовлення здобувачів, виправляючи їх помилки; по можливості використання мовленнєвої діяльності не тільки в аудиторії, але й в позааудиторний час, наприклад, під час консультації, підготовки проекту чи виступу на конференції тощо.

У навчанні усного мовлення важлива властивість мовлення – його ситуативність – широко використовується при розробці вправ. До деяких характеристик цих вправ можна віднести такі: вправи повинні бути підпорядковані цілям заняття та знаходитися в підпорядкованій залежності одна від іншої; повинні прогнозувати результат, що був запланований, давати змістові, вербальні та смислові опори, забезпечувати контроль та самоконтроль; повинні бути ситуативними, модулювати ситуацію спілкування; будь-яка комунікативна чи умовно-комунікативна ситуація повинна повторюватися, але при цьому предмет мовлення, мовні засоби повинні змінюватися; вправи повинні забезпечувати виховну, навчальну, розвиваючу цінності навчання мовлення.

Мовленнєва ситуація – це сукупність умов, мовленнєвих і немовленнєвих, необхідних і достатніх для того, щоб здійснити мовленнєву дію відповідно наміченого плану [5]. Умови ситуації повинні викликати інтерес здобувачів; враховувати їх життєвий досвід; повинні повідомлятися в стислій, компактній формі; а також враховувати мовні можливості здобувачів.

До ситуативних вправ можна віднести: відтворення взірців коротких діалогів, що відповідають певним ситуаціям; відтворення взірців діалогів із внесенням змін; добір відповідних виразів до ситуацій, заданих викладачем; створення можливих ситуацій, в яких можуть використовуватися ключові слова, дані викладачем; складання діалогу відповідно заданої ситуативної схеми; закінчення початого діалогу у відповідності із заданою ситуацією; створення коротких діалогів, що відповідають певній ситуації, що повинен закінчитися реченням, заданим викладачем; створення відповідного діалогічного контексту до речення, що містить ситуативне ядро; створення ситуацій, які ілюструють прислів'я чи поговірку; інсценування ситуації з використанням лексики, що активізується, яка була задана викладачем [2].

Ситуативні вправи характеризуються тим, що вони ефективно формують лінгвістичну компетенцію; кількісно і якісно збагачують активний словниковий запас здобувачів; сприяють свідомому вибору лексичних одиниць, їх правильній сполучуваності та вживанню; сприяють формуванню комунікативної компетенції; дають здобувачам можливість осмислення реальної життєвої ситуації; допомагають вільно спілкуватися в різних життєвих ситуаціях; стимулюють гнучку використовувати іноземну мову, обирати з декількох мовленнєвих варіантів найкращий для певної ситуації; сприяють використанню отриманих знань у діловій та професійній сферах; мають певне виховне значення, підвищуючи культуру здобувачів.

Використання ситуативних вправ сприяє продовженню формування комунікативних умінь здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр», що здійснюється на основі відібраних мовних ситуацій, створених за допомогою візуальних або вербальних засобів, з використанням рольових ігор тощо. Ситуації спілкування – складне поняття, в якому необхідно брати до уваги цілі та мотиви мовних поступків, врахування попереднього мовленнєвого досвіду комунікантів, міжособистісні відношення, тобто весь контекст спілкування. У такій формі здобувачі будуть удосконалювати своє вміння висловлювати та сприймати змістову та функціональну сторони усного мовлення, оскільки викладач буде спрямовувати їх зусилля на те, щоб вони вміли вільно висловлювати свої думки, ставлення, розуміння тощо, тобто спілкуватися іноземною мовою. Таким чином, зміст навчання ділової іноземної мови здобувачами вищої освіти освітнього рівня «магістр» у нелінгвістичній магістратурі є систематичним оволодінням продуктивними комунікативними вміннями на основі засвоєння мовних засобів в умовах комунікативних ситуацій, у процесі формування яких зокрема використовується країнознавча та лінгвокраїнознавча інформація.

Такий підхід до навчання ділової іноземної мови як засобу спілкування в нелінгвістичній магістратурі уможливорює розвиток самостійної розумової діяльності здобувачів, прийомів і методів мислення – аналізу, синтезу, індукції, дедукції, спостереження, узагальнення, порівняння тощо.

Таким чином, підготовка здобувачів вищої освіти в нелінгвістичній магістратурі передбачає набуття ними професійно значущих та особистісних якостей. Сучасна методика навчання іноземних мов, зокрема в нелінгвістичній магістратурі характеризується тенденцією до мовленнєвої спрямованості всього навчального процесу. Комунікативна спрямованість навчання орієнтує перш за все на такі види мовленнєвої діяльності, як реальне спілкування, природну форму мовленнєвої діяльності – усне мовлення – в формі монологу, діалогу чи полілогу в різних їх модифікаціях. Постійне повторення в процесі навчання іноземної мови вивченого лексичного та граматичного матеріалу в різних комбінаціях, вживання вивчених мовленнєвих взірців у нових ситуаціях, досягнення автоматизму в підстановці нових компонентів і розширення мовленнєвих взірців сприяють тому, що здобувачі висловлюють свої думки іноземною мовою у будь-яких ситуаціях. Використання різноманітних прийомів і форм організації навчального процесу, зокрема ситуативних вправ, навчальної ситуації, навчальної бесіди тощо сприяє загальній активізації процесу наочності, можливості широкого вияву індивідуальних особливостей

здобувачів, безпосередній підготовці до переходу до реальних умов іншомовного спілкування, використання природної потреби в зображенні життєвих ситуацій, створює сприятливі умови для пошуку та використання відповідних комунікативній ситуації вимови, слів, синтаксичних конструкцій та стилістичних особливостей мовлення; сприяє підвищенню мотивації навчання іноземної мови, творчого підходу до відтворення комунікативних ситуацій, підвищенню пізнавальної активності здобувачів, їх активній розумовій і практичній діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом.

Використані джерела

1. Бим И.Л. Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника. Москва, 1977. 288 с.
2. Гез Н.И. Система упражнений и последовательность развития речевых умений и навыков. *ИЯВ*, 1976. № 6. С. 29–40.
3. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. Писемне та усне ділове спілкування. 3-тє вид. Київ, 1982. 287 с.
4. Король С.В. Комунікативний підхід у навчанні іноземних мов. *Педагогічний дискурс*. 2012. Вип. 11. С. 133–136.
5. Леонтьев А.А. О речевой ситуации и принципах речевых действий. *РЯЗРБ*, 1987. № 2. С. 19–23.
6. Методика проведення занять у вищому начальному закладі: метод. реком. для викладачів / [Л. Г. Кайдалова, О.О. Телєжкіна, С.М. Полуян та ін.]. Харків. 2004. 60 с.
7. Степко М.Ф., Болубаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. Болонський процес у фактах і документах. Київ-Тернопіль, 2003. 52 с. URL: <http://www.tspu.edu.ua>
8. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. Москва, 1986. 223 с.
9. Hinkel E. Teaching speaking in integrated-skill classes. URL: <https://doi.org/10.1002/97811118784235.eelt0256>
10. Parrot M. Task for language teachers. A resource book for training and development. Cambridge, 1993. 325 p.

Zelenska O.

SOME EXERCISES FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGE ORAL SPEECH TO THE STUDENTS TAKING THE NON-LINGUISTIC MASTER'S COURSE

The course of business foreign language for the students taking the non-linguistic Master's course has a communicatively oriented character that foresees developing speech and communicative competence necessary for the qualified informative, productive and scientific activity of the future Masters. The article deals with the issue of developing a system of exercises for teaching foreign language oral speech to the students taking the non-linguistic Master's course. The main attention of the paper is paid to creating and using the situation exercises which help to continue the formation of the communicative skills of the students that takes place on the basis of the chosen speech situations created with the help of the visual or verbal means, of using the role games, etc. These exercises must be based on the mastered and worked off by the students language material in order that the main attention should be paid to the content; they must be adequate to the determined aim and conditions of its achievement, and conform to the character of the skills and habits that form and develop, to the psychological and linguistic peculiarities of learning. A range of certain demands to the development and organization of the exercises, and the characteristic features and positive aspects of the situation exercises is defined. The exercises must be subjected to the aims of the lesson and be in the subordinate dependence on each other; they must prognosticate the result that was planned, give the content, verbal and sense support, provide control and self-control; they must be situational, model the situation of communication; any communicative or conditionally communicative situation must repeat, but together with it the subject of speech and the language means must change; the exercises must provide the educational, academic and developing values of teaching speech. The content of learning business foreign language by the students taking the non-linguistic Master's course is systematic mastering the productive communicative skills on the basis of learning the language means under conditions of the communicative situations, in the process of forming of which the country-study and linguo-country study information also is used. The raising of the cognitive activity of the students, of their active mental and practical activity in the process of mastering the academic material as a result of using the situation exercises in the process of learning is stressed.

Key words: non-linguistic Master's course, foreign language, oral speech, speech situation, exercise, situation exercise, master, student, communicative approach, communicative competence.

Стаття надійшла до редакції 25.06.2018 р.